

แนวทางการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ จังหวัดกาญจนบุรี

นาย วิบูลย์ วงศ์กุลธนกิจ



วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2539

ISBN 974-633-818-8

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

GUIDELINES FOR PLANNING AND MANAGEMENT OF FLOATING HOUSE
TOURISM AREA, KANCHANABURI PROVINCE

MR. WIBOON WONGKUNTHANAKIT

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning

Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1996

ISBN 974-633-818-8

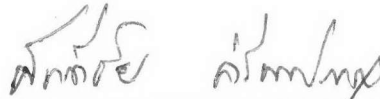
หัวข้อวิทยานิพนธ์ แนวทางการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ จังหวัดกาญจนบุรี
โดย นายวิบูลย์ วงศ์กุลธนกิจ
ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ชาติานิติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

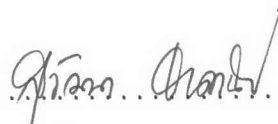


..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สันติ ฤงสุวรรณ)


คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์



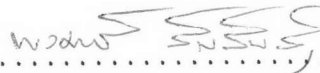
..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย คีรินทร์ภาณุ)



..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ชาติานิติ)



..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ทิมปเสนีย์)



..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร.พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์)

พิมพ์ต้นฉบับบทคัดย่อวิทยานิพนธ์ภายในกรอบสี่เหลี่ยมนี้เพียงแผ่นเดียว

วิบูลย์ วงศ์กุลธนกิจ แนวทางการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภท
แพ จังหวัดกาญจนบุรี (GUIDELINES FOR PLANNING AND MANAGEMENT
OF FLOATING HOUSE TOURISM AREA, KANCHANABURI PROVINCE)

อ.ที่ปรึกษา ผศ.ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ, 201 หน้า. ISBN 974-633-818-8

แหล่งท่องเที่ยวประเภทแพเป็นแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี มีรูปแบบของการท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติและ เป็นเอกลักษณ์ทางการท่องเที่ยวของจังหวัด การพัฒนาที่เกิดขึ้นย่อมเป็นสาเหตุของการเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมเดิม มีการปรับปรุงสิ่งอำนวยความสะดวกและการบริการเพื่อรองรับนักท่องเที่ยวซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อพื้นที่โดยรวม หากแต่สิ่งที่เป็นผลติดตามมาก็คือ สภาพปัญหาและความเสื่อมโทรมของแหล่งท่องเที่ยวอันเนื่องมาจากการใช้ทรัพยากรท่องเที่ยวโดยคำนึงเฉพาะคุณค่าด้านเศรษฐกิจ การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรับทราบถึงสภาพปัจจุบันของแหล่งท่องเที่ยวแพ จังหวัดกาญจนบุรี เพื่อวิเคราะห์ถึงสาเหตุและสภาพปัญหาและเสนอแนะแนวทางในการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวดังกล่าว ให้สามารถแก้ปัญหาและอำนวยความสะดวกนักท่องเที่ยวในท้องถิ่นโดยรักษาสภาพแวดล้อมธรรมชาติของจังหวัดให้อยู่ในภาวะสมดุล

จากการศึกษาสภาพโดยทั่วไปของแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมที่เป็นธรรมชาติของแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมทางการบริการ โดยประเมินสภาพปัญหาจากการสอบถามนักท่องเที่ยว การสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่และผู้ประกอบการ พบว่า ร้อยละ 95 ของนักท่องเที่ยวมีความคิดเห็นว่า ปัญหาการเปลี่ยนแปลงภูมิทัศน์เดิมเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุด รองลงมาได้แก่ เสียงรบกวน น้ำเสีย การจอดแพ และปัญหาด้านกิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก ซึ่งครอบคลุมในส่วนของการให้บริการและดูแลด้านสวัสดิภาพความปลอดภัยที่ไม่เพียงพอ

ส่วนหนึ่งของปัญหาที่เกิดขึ้นมีสาเหตุมาจากการพัฒนาที่ไม่คำนึงถึงสภาพแวดล้อมและมีระดับของการพัฒนาที่ไม่เหมาะสมกับพื้นที่ โดยเฉพาะพื้นที่ธรรมชาติที่สมควรแก่การอนุรักษ์ ซึ่งการศึกษาได้เสนอแนะวิธีการในการกำหนดเขตการใช้ที่ดิน ซึ่งจะมีผลต่อการควบคุมและกำหนดกิจกรรมในพื้นที่ท่องเที่ยว การแก้ไขปัญหาของแหล่งท่องเที่ยวขึ้นอยู่กับ การเสนอโครงการและแผนงานในการแก้ไข รวมทั้งขอเสนอแนะในการดูแลและป้องกันเพื่อไม่ให้ปัญหาเกิดขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับข้อกำหนดกฎเกณฑ์ที่มีอยู่และลักษณะของหน่วยงานหรือองค์กรที่รับผิดชอบ

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง
สาขาวิชา การวางผังเมือง
ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิสิต วิบูลย์ วงศ์กุลธนกิจ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา สุวัฒนา ธาดานิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C635305 : MAJOR URBAN PLANNING

KEY WORD:

PLANNING/MANAGEMENT/FLOATING HOUSE TOURISM AREA/KANCHANABURI

WIBOON WONGKUNTHANAKIT : GUIDELINES FOR PLANNING AND MANAGEMENT OF
FLOATING HOUSE TOURISM AREA, KANCHANABURI PROVINCE THESIS ADVISOR :
ASST PROF. SUWATTANA THADANITI, Ph.D. 201 pp. ISBN 974-633-818-8

Floating house tourism areas are Kanchanaburi's natural and unique tourist attractions. Tourism development tends to cause changes to the environment. Such development is generally useful to these areas, but there are some problems also. The problems are caused by the consumption of travel resource based on economic values. This study, therefore, aims to be aware of the present nature of this particular kind of tourism areas in order to analyze the problems and their causes, and to propose guidelines for area planning and management which are to solve the problems and to make benefits for the communities.

Based on the evaluation of natural environment and service activity in the target areas done by gathering information from tourists, officers, and business owners, 95 percent of the tourists agreed that the most serious problem was the negative change of the environment. Other problems went to noise and water pollutions, parking of the floating house and the problems in service activities with inadequate security.

A cause of such problems is the tourism improvement without concerning environmental impacts. The level of this improvement is not proper for the areas especially the reserved regions. This study also proposes some guidelines to the use of lands which leads to the control of activities within the areas. The solutions can be based on this project and its proposed guidelines which are to determine standard and possibility for problem management related to official rules and responsible organizations.

ภาควิชา การวางแผนภาคและเมือง

สาขาวิชา การวางผังเมือง

ปีการศึกษา 2538

ลายมือชื่อนิติ..... วิมล ววศ์คุณกิจ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา..... วิมล ววศ์คุณกิจ

ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ เรื่อง แนวทางการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ จังหวัดกาญจนบุรี ฉบับนี้ ได้สำเร็จลุล่วงลงไปได้ เนื่องด้วยความอุปการะและช่วยเหลืออย่างดียิ่ง ของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวัฒนา ธาคนานิติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ซึ่งได้ให้คำแนะนำและข้อคิดเห็นต่าง ๆ อันเป็นแนวทางที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการศึกษาด้วยดีตลอดมา

ขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ ศักดิ์ชัย ศิริรินทร์ภาณุ ที่กรุณาเป็นประธานในการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ จารุวรรณ ลิ้มปเสนีย์ อาจารย์ ดร.พงศ์ศักดิ์ วัฒนสินธุ์ ที่กรุณาเป็นกรรมการในการสอบวิทยานิพนธ์ ตลอดจนคณาจารย์ผู้มีพระคุณทุกท่านในภาควิชาการวางแผนภาคและเมืองที่ได้ให้ความรู้ทางด้านผังเมือง

สำหรับหน่วยงานและบุคคลต่าง ๆ ซึ่งได้ให้ความอนุเคราะห์ต่อการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย จังหวัดกาญจนบุรี คุณมงเขาว์ พริงสำภู เจ้าท่าภูมิภาคสาขากาญจนบุรีและเจ้าหน้าที่สำนักงานเจ้าท่าภูมิภาคที่ 3 เจ้าหน้าที่อุทยานแห่งชาติไทรโยค เจ้าหน้าที่เขื่อนเขาแหลมและเขื่อนศรีนครินทร์ทุกท่าน ที่ได้ให้ความสะดวกในการค้นคว้าข้อมูล และในส่วนของข้อมูลจากการสำรวจภาคสนาม ได้รับความเอื้อเฟื้อจากนักท่องเที่ยง ผู้ประกอบการ และประชาชนผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ที่ได้กรุณาเสียสละเวลาในการให้ความคิดเห็นและรายละเอียดอื่น ๆ อันเป็นประโยชน์ต่อการวิจัยครั้งนี้

ขอขอบคุณสำหรับความห่วงใย กำลังใจและความปรารถนาดีจากเพื่อน ๆ และรุ่นพี่ชาวผังเมืองฯ ทุกท่าน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณสุเมธ มุนจินดา คุณสุกัญญา เอี่ยมชัย คุณกัทธมลัตย จารณศรี คุณวันทวิ บุญชูเศรษฐ์ คุณสุรเชษฐ เมืองแมน คุณสุวิมล ภักดิ์ทิพย์ คุณวิภูษมา สุริยาภาส คุณสิทธิพล กุศลอรันธญา และรุ่นพี่สำนักงานโยธาและแผนสิ่งแวดล้อมทุกท่าน ที่ให้การสนับสนุนมาโดยตลอด

ท้ายที่สุดนี้ ขอขอบความกตัญญู และความรักแก่ บิดาและมารดา ครอบครัว และญาติกาของข้าพเจ้า ซึ่งได้คอยให้ความช่วยเหลือและความอาทรกับข้าพเจ้าด้วยดีเสมอมา

วิบูลย์ วงศ์กุลธนกิจ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฉ
สารบัญแผนที่.....	ฐ
สารบัญแผนผัง.....	ฑ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฒ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาของการศึกษา.....	1
วัตถุประสงค์ของการศึกษา.....	3
สมมติฐานการศึกษา.....	4
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	4
วิธีการศึกษา.....	5
ขั้นตอนในการศึกษา.....	5
2 แนวความคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
นิยามที่สำคัญเกี่ยวกับการท่องเที่ยว.....	7
แนวความคิดทางด้านการท่องเที่ยว.....	13
องค์ประกอบที่สำคัญทางการท่องเที่ยว.....	16
ขั้นตอนวิวัฒนาการของแหล่งท่องเที่ยว.....	17
ปัจจัยที่สำคัญในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว.....	19

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลกระทบของการท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อม	21
ขบวนการวางแผนพัฒนาการท่องเที่ยว	24
งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยว	27
แนวความคิดที่ประยุกต์ใช้ในการศึกษา	29
3 สถาปัตยกรรมของพื้นที่ศึกษา	31
ลักษณะทางกายภาพ	32
ที่ตั้งและอาณาเขต	32
ลักษณะทางภูมิศาสตร์	34
ทรัพยากรธรรมชาติ	37
การใช้ที่ดิน	40
สถาปัตยกรรมเชิงธุรกิจและสังคม	43
สถาปัตยกรรมเชิงธุรกิจ	43
โครงสร้างทางสังคม	49
ประชากรและการกระจายตัว	50
การปกครอง	52
โครงสร้างพื้นฐานของจังหวัด	52
การคมนาคมขนส่ง	52
ไฟฟ้าและประปา	57
การโทรคมนาคมและสื่อสาร	60
การท่องเที่ยวในจังหวัดกาญจนบุรี	61
สถาปัตยกรรมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ	69
ลักษณะของแพท่องเที่ยว	70

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
	ที่ตั้งและการกระจายตัว..... 71
	กิจกรรมของแพทอง เทียว..... 77
	เส้นทางการท่องเที่ยวแพ..... 80
	ความสำคัญของแพทอง เทียว ในปัจจุบัน..... 95
4	สภาพปัญหาของแพทอง เทียว..... 98
	สภาวะการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว..... 99
	กิจกรรมและสิ่งอำนวยความสะดวก : ผลกระทบจากการพัฒนา..... 110
	แพทอง เทียว : ปัญหาที่เกิดจากการพัฒนา..... 119
	ผลการประเมินสภาพปัญหาแพทอง เทียว..... 124
5	แนวทางการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ..... 133
	วัตถุประสงค์และเป้าหมาย..... 136
	แนวทางการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ..... 137
	การกำหนดมาตรฐานของแพทอง เทียว..... 137
	รูปแบบของแพทอง เทียว..... 139
	ระดับของการพัฒนา..... 141
	การกำหนดแผนงานและโครงการ..... 161
6	สรุปผลและข้อเสนอแนะ..... 170
	สรุปแนวทางการวางแผนและจัดการแหล่งท่องเที่ยวประเภทแพ..... 172
	ข้อเสนอแนะ ในการศึกษา..... 174
	ข้อเสนอแนะการศึกษา ในส่วนที่เกี่ยวข้อง..... 185

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
รายการอ้างอิง.....	187
ภาคผนวก.....	190
ประวัติผู้เขียน.....	201

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่

2.1	แสดงข้อเปรียบเทียบระหว่างผลดีและผลเสียของการท่องเที่ยวด้านสิ่งแวดล้อม ทางกายภาพ.....	23
3.1	แสดงรายชื่อป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ จังหวัดกาญจนบุรี.....	41
3.2	การใช้ที่ดินเพื่อการเกษตร จังหวัดกาญจนบุรี ปี 2518-2534.....	42
3.3	แสดงการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมของจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2529-2534....	44
3.4	แสดงการเปรียบเทียบผลิตภัณฑ์มวลรวมและรายได้ต่อหัวประชากรของจังหวัดต่าง ๆ ในภาคตะวันตก.....	45
3.5	แสดงผลผลิตทางการเกษตรและพื้นที่เพาะปลูก.....	47
3.6	แสดงจำนวนโรงงาน เงินทุนและแรงงาน จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2536.....	48
3.7	แสดงการกระจายตัวของประชากร อัตราการเปลี่ยนแปลง ความหนาแน่นของ ประชากร จังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2530-2537.....	51
3.8	เขตการปกครองของจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2538.....	54
3.9	แสดงการขนส่งประจำทางด้วยรถยนต์โดยสารจังหวัดกาญจนบุรี.....	58
3.10	แสดงเวลาเดินทางโดยสารถระหว่างจังหวัด.....	59
3.11	แสดงจำนวนนักท่องเที่ยว รายได้จากการท่องเที่ยว พ.ศ.2533-2535.....	63
3.12	แสดงจำนวนผู้มาเยือนจังหวัดกาญจนบุรี และจำนวนผู้เข้าพักแรมเปรียบเทียบ ระหว่าง พ.ศ.2530 และ พ.ศ.2535.....	63
3.13	แสดงรายละเอียดของผู้เดินทางมาเยี่ยมเยือนจังหวัดกาญจนบุรี พ.ศ.2535.....	65
3.14	แสดงจำนวนและการกระจายตัวของแพในจังหวัดกาญจนบุรี.....	74

สารบัญตาราง (ต่อ)

หน้า

ตารางที่

4.1	แสดงการคาดการณ์จำนวนนักท่องเที่ยวที่พักผ่อนในแพท่องเที่ยวตั้งแต่ปี พ.ศ.2525-2544.....	100
4.2	แสดงช่วงอายุและเพศของนักท่องเที่ยวแพจังหวัดกาญจนบุรี.....	103
4.3	แสดงแหล่งที่มาของนักท่องเที่ยว.....	103
4.4	แสดงลักษณะการเดินทางของนักท่องเที่ยว.....	106
4.5	แสดงวิธีการรับทราบข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวแพ.....	106
4.6	แสดงการเดินทางมาท่องเที่ยวแพจังหวัดกาญจนบุรี.....	108
4.7	แสดงระยะเวลาในการท่องเที่ยวแพ.....	108
4.8	แสดงความประทับใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อแหล่งท่องเที่ยว.....	108
4.9	แสดงสาเหตุในการเลือกท่องเที่ยวแพจังหวัดกาญจนบุรี.....	109
4.10	แสดงการเลือกใช้บริการแพท่องเที่ยวในแต่ละประเภท.....	118
4.11	แสดงลักษณะกิจกรรมของนักท่องเที่ยวระหว่างการท่องเที่ยวแพ.....	118
4.12	แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อสภาพแวดล้อมแพท่องเที่ยว.....	125
4.13	แสดงความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการบริการและสิ่งอำนวยความสะดวกของแพท่องเที่ยว.....	125
4.14	แสดงผลการประเมินความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่อสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นกับแพท่องเที่ยว.....	127
5.1	แสดงปัจจัยและความสัมพันธ์ของแพท่องเที่ยวในอ่างเก็บน้ำเหนือเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนเขาแหลม.....	159
5.2	แสดงขั้นตอนของแผนงาน โครงการ วัตถุประสงค์ ในการพัฒนาแพท่องเที่ยว.....	165

สารบัญแนบที่

แนบที่	หน้า
3.1	แสดงที่ตั้งและอาณาเขตของจังหวัดกาญจนบุรี 33
3.2	แสดงลักษณะภูมิประเทศ 35
3.3	แสดงแม่น้ำสายสำคัญของจังหวัดกาญจนบุรี 39
3.4	แสดงการแบ่งเขตการปกครอง 53
3.5	แสดงเส้นทางคมนาคม 55
3.6	แสดงจำนวนการกระจายตัวของแพท่องเที่ยว 76
3.7	แสดงที่ตั้งและการกระจายตัวของแพบริเวณเทศบาลเมืองกาญจนบุรี 82
3.8	แสดงที่ตั้งและการกระจายตัวของแพบริเวณอุทยานแห่งชาติไทรโยค 85
3.9	แสดงที่ตั้งและการกระจายตัวของแพบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์ 91
3.10	แสดงที่ตั้งและการกระจายตัวของแพบริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม 94
5.1	แสดงรูปแบบและระดับการพัฒนาของแพท่องเที่ยวในแต่ละพื้นที่ 143
5.2	การแบ่งพื้นที่และการใช้ประโยชน์ทางการท่องเที่ยวในอุทยานแห่งชาติไทรโยค 154

สารบัญแนผ่ง

หน้า

แนผ่งที่

- 5.1 การกำหนดเขตกิจกรรมแพท่องเที่ยว บริเวณเทศบาลเมืองกาญจนบุรี.....148
- 5.2 การกำหนดเขตกิจกรรมแพท่องเที่ยว บริเวณอุทยานแห่งชาติไทรโยค.....156
- 5.3 การกำหนดเขตกิจกรรมแพท่องเที่ยว บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนศรีนครินทร์.....163
- 5.4 การกำหนดเขตกิจกรรมแพท่องเที่ยว บริเวณอ่างเก็บน้ำเขื่อนเขาแหลม.....164